

Herstel gelijk speelveld voor Nederlandse industrie door vrijstelling van belasting op elektriciteit voor mineralogische procedés

Samenvatting

Nederlandse fabrikanten van mineralogische (bouw-)producten concurreren onderling en met hun Europese sectorgenoten op een Europese markt. Tegelijk worden zij zowel internationaal als inter- en intrasectoraal geconfronteerd met een ongelijk speelveld waar het gaat om de belasting op het verbruik van energie voor mineralogische procedés.

Nationaal is er sinds begin 2017 voor mineralogische procedés een vrijgesteld verbruik van aardgas; voor Europese sectorgenoten geldt een vrijgesteld verbruik van aardgas én elektriciteit. Voorts is er per mineralogische procedé een verschillend verbruik van energiedrager (aardgas of juist elektra), waardoor gelijke gevallen beleidsmatig (fiscaal) ongelijk worden behandeld. Tenslotte is er nog de ongelijke behandeling van mineralogische procedés en metallurgische procedés doordat deze laatste zijn vrijgesteld van belasting op zowel aardgas als elektriciteit. Mineralogische sectoren zijn belangrijk voor de Nederlandse economie en zij roepen daarom met klem op ook deze nationale kop op Europese belastingwetgeving weg te nemen. Er gelden geen juridische bezwaren. De belastingderving wordt geraamd op ca. € 5 miljoen.

Volledig herstel gelijke speelveld in Europa

De bedrijven in de Nederlandse mineralogische industrie (glas, kalkzandsteen, mortel, cement, (straat)baksteen, keramische dakpannen, tegels en andere keramische artikelen) verbruiken vanuit de aard van hun producten zowel aardgas als elektriciteit voor hun mineralogische productieprocedés. Deze procedés zijn daarom expliciet buiten de reikwijdte van de Europese richtlijn energiebelasting (2003/96) geplaatst, juist dus vanwege de specifieke toepassingen van aardgas en elektriciteit in relatie tot de proceskarakteristieken.

Sinds 2017 betalen de fabrikanten van mineralogische producten niet langer jaarlijks energiebelasting over het gasverbruik; nog wel voor het verbruik van elektriciteit. Directe Europese concurrenten zijn door hun nationale overheden vrijgesteld van beide. De Nederlandse bedrijven concurreren met hen op een competitieve Europese markt en verkeren daardoor nog immer in een ongelijk speelveld, ook al is dit gelijker geworden door de vrijstelling gasbelasting. Het speelveld dient zo snel mogelijk volledig hersteld te worden door ook het verbruik van elektriciteit vrij te stellen.

Ongelijk speelveld aangetoond

PWC onderzocht in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken voorjaar 2015 wat de integrale gasprijzen zijn voor industriële mineralogische producenten. De conclusies van het onderzoek zijn dat deze verbruikers significant meer betalen voor de inzet van gas in deze procedés dan hun concurrenten in de ons omringende landen, onder andere door het niet verlenen van een vrijstelling voor het gebruik van aardgas voor metallurgische en mineralogische procedés. Hierdoor werd een ongelijk speelveld voor deze industrieën in stand gehouden. Alle belastingen, heffingen, opslagen en overige kosten voor levering en gebruik van gas zijn hierbij meegerekend.¹

Voor de inzet van elektriciteit in het mineralogisch proces geldt mutatis mutandis hetzelfde, hetgeen blijkt uit eerder onderzoek van PWC in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken maar ook uit een Europese studie naar de kosten en prijzen van energie in een aantal industriële sectoren waaronder de keramische (EU Report on the Energy Prices and Costs in Europe (COM 2016 769, Brussel nov. 2016) en the Staff Working Document accompanying the document Report on the Energy Prices and Costs in Europe SWD 2016 420 Brussels nov. 2016).

Verwijder nationale kop op energiebelasting

Nederland is het enige land in Europa dat de betrokken procedés niet volledig heeft vrijgesteld, terwijl dit onder het vigerend Europees beleid wel degelijk kan en ook uitdrukkelijk de bedoeling is (zie de preambule van de betreffende richtlijn).² Deze nationale kop is nog zwaarder geworden nu bovenop de al bestaande belastingtarieven een verhoging van de energiebelasting op elektriciteit is gekomen die voor onze (en andere) industrieën fors zal oplopen. In lijn met het kabinetsbeleid tegen nationale koppen op Europese wetgeving bepleiten wij de mineralogische procedés met ingang van het komende belastingjaar volledig vrij te stellen.

¹ Zie de rapportage van PWC: <http://www.slideshare.net/frankbuijs/pwc-eindrapport-prijzvergleich-gasprijzen-ministerie-van-economische-zaken>.

² Dit probleem is al aangetoond in onderzoek in opdracht van de Ministeries van I&M en Financiën zelf (betreffende rapport van Ecofys/CE Delft, *Belastingen op energieproducten en elektriciteit en CO₂*, is op 6 september 2011 door staatssecretaris Weekers aan de Tweede Kamer aangeboden). Van de elf onderzochte landen is Nederland het enige land dat de energiebelasting op aardgas onverkort blijft opleggen.

Geen juridische bezwaren tegen vrijstelling

De Europese basis voor de energiebelasting wordt gevonden in de Richtlijn 2003/96/EG tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit van de Raad van de Europese Unie van 27 oktober 2003. In deze Richtlijn worden zowel mineralogische (maar ook metallurgische) procedés buiten de toepassing ervan geplaatst. Uit onderzoek dat in opdracht van de overheid werd uitgevoerd, is bekend dat met uitzondering van Nederland (zoals ook wordt beaamd door de staatssecretaris van Financiën in de Nota naar aanleiding van het Verslag van 17 oktober 2014), alle andere onderzochte Europese lidstaten, van de mogelijkheid gebruik hebben gemaakt hun nationale industrieën met mineralogische (en metallurgische) procedés vrij te stellen van energiebelasting.³ De Ministeries van EZ en Financiën én de betrokken sectoren zijn het bovendien eens over de juridische definitie voor de grondslag, op basis waarvan de vrijstelling kan worden verleend.

Voorts is er op dit moment al een vrijstelling voor de mineralogische industrie voor gasverbruik en voor de metallurgische industrie voor het gas- én elektriciteitsgebruik. Er is dus praktische ervaring met het toepassen van een vrijstelling.

Gelijke gevallen gelijk behandelen

Uit een oogpunt van gelijke behandeling van gelijke gevallen dienen mineralogische procedés onderling en mineralogische procedés enerzijds en metallurgische procedés anderzijds gelijk te worden behandeld.

In het eerste geval is het type mineralogisch procedé bepalend voor het verbruik van aardgas of elektriciteit of beide. Zo wordt bijvoorbeeld in de keramiek voor rood en geelbakkende kleien in tunnelovens (vooral voor baksteen, keramische dakpannen en tegels) het van belasting vrijgestelde aardgas verbruikt en wordt voor witbakkende kleien in periodieke ovens (zoals voor porselein) het niet vrijgestelde elektra verbruikt. En zo wordt voor de vervaardiging van kalkzandsteen weer meer elektra dan gas gebruikt, zodat deze sector het mineralogisch procedé slechts deels ziet vrijgesteld.

In het tweede geval geldt dat het verbruik van zowel aardgas als elektriciteit voor metallurgische procedés volledig is vrijgesteld terwijl voor mineralogische procedés alleen het verbruik van aardgas is vrijgesteld. Dat geeft een principieel en niet verdedigbaar onderscheid tussen twee naar de aard identieke procedés.

Bedrijven produceren duurzaam en energiezuinig

De Nederlandse mineralogische bedrijven behoren tot de internationale top wat betreft energie-efficiëntie. Zij voldoen sinds de start in 1992 van de meerjarenafspraken energie-efficiëntie aantoonbaar aan convenantafspraken met de overheid. Deze overheid heeft in de meerjarenafspraken als tegenprestatie aangegeven zich tot het uiterste in te spannen het gelijke speelveld voor deze sectoren te realiseren. De beoogde vrijstelling biedt de overheid de gelegenheid haar inspanningsverplichting volledig na te komen zoals ook onze bedrijven deze telkenmale zijn nakomen.

De mineralogische industrie doet er toe

De bedrijven in de mineralogische industrie dragen met innovatieve en toegepaste producten bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van energietransitie, een circulaire economie, gezond en veilig wonen, energiebesparing in de gebouwde omgeving, een duurzaam gebruik van grondstoffen maar ook de ontwikkeling van nieuwe natuur. Verder zijn het essentiële toeleveranciers voor andere industriële sectoren, zoals de bouw, High Tech Systems en Materials, en de agro and food. Ten slotte bieden de betrokken ca. 80 bedrijven werkgelegenheid, veelal bij MKB-bedrijven en veelal in perifere gebieden van ons land. Zij bieden 6.000 FTE werkgelegenheid en een jaarlijkse omzet/exportwaarde van € 3 miljard.

Budgettaire beslag vrijstelling

Het budgettaire beslag van een vrijstelling van de belasting op elektriciteit voor mineralogische toepassingen is beperkt. De indicatieve belastingderving bij een verleende vrijstelling wordt door de sectoren zelf geraamd op ca. € 5 miljoen (op het totaal van € 4,6 miljard voor de gehele energiebelasting).

Voor meer informatie

Ewald L.J. van Hal, directeur KNB, tel. nr 06 51586427, Peter van Rhede van der Kloot, voorzitter VNG, tel. nr 06 53206458, Vicky van Egmond, directeur VNK, tel. nr 06 12252598,

³Deze richtlijn beoogt een harmonisering van energiebelasting in Europa ter verbetering van de interne markt, en stelt voor diverse energiedragers minimumbelastingniveaus vast, met inbegrip van elektriciteit, aardgas en kolen. Echter, in artikel 4 lid b, tweede streepje (p. 3 van de richtlijn) wordt vermeld dat de richtlijn niet van toepassing is op duaal gebruik van energieproducten. Hieronder valt aardgas voor het gebruik van mineralogische en metallurgische procedés.